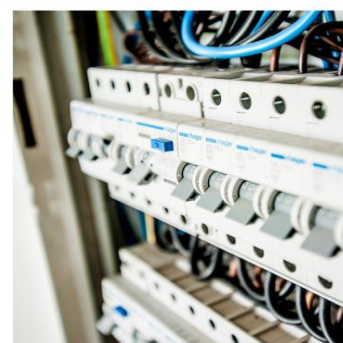

INSTYTUT BIOTECHNOLOGII
PRZEMYSŁU ROLNO-SPOŻYWCZEGO
im. prof. Wacława Dąbrowskiego
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Opracowanie wytycznych do identyfikacji emisji GHG w przedsiębiorstwie w celu realizacji zrównoważonego rozwoju krajowego przemysłu rolno-spożywczego

Badania realizowane w ramach:
Zadanie 13. Opracowanie wytycznych do identyfikacji emisji GHG
w przedsiębiorstwie w celu realizacji zrównoważonego rozwoju krajowego
przemysłu rolno-spożywczego
na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Umowa nr DRE.prz.070.2.2024
Łódź, grudzień 2024

Opracowanie:

**dr inż. Magdalena Wróbel-Jędrzejewska
mgr inż. Ewelina Włodarczyk, mgr inż. Paweł Kuleta
dr inż. Łukasz Przybysz, dr inż. Joanna Markowska
mgr inż. Anna Drabent, dr inż. Agnieszka Tyfa**

**Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego
im. prof. Wacława Dąbrowskiego
Państwowy Instytut Badawczy**

**Zakład Technologii i Techniki Chłodnictwa
ISBN 978-83-973516-4-6**

Projekt MRiRW (Umowa nr DRE.prz.070.2.2024)

Zadanie 13. Opracowanie wytycznych do identyfikacji emisji GHG w przedsiębiorstwie w celu realizacji zrównoważonego rozwoju krajowego przemysłu rolno-spożywczego na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

1. Wprowadzenie

Poprawa stanu środowiska naturalnego wymaga znaczących działań prośrodowiskowych na każdym etapie wytwarzania żywności. Wyzwaniem strategicznym jest adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie jego zmianom, co jest możliwe do osiągnięcia poprzez zrównoważone gospodarowanie i ochronę zasobów środowiska. Ochrona sektora rolno-spożywczego w Polsce dotyczy wielu aspektów, między innymi jest realizowana poprzez: transformację energetyczną, rozwój biogospodarki, minimalizację emisji gazów cieplarnianych (GHG). Zagadnienia te wpisują się w Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027) oraz Strategię Rozwoju Polskiej Wsi, Rolnictwa i Rybactwa do 2030 r. (SZRIRW 2030). Dokumenty te podkreślają konieczność łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, a także do zrównoważonej produkcji. Jednym z aspektów zrównoważonego rozwoju jest identyfikacja i minimalizacja emisji gazów cieplarnianych w procesie produkcji żywności. Analiza GHG jest zagadnieniem wymagającym rozpatrzenia w wielu aspektach i przypisania do konkretnych obszarów działalności przedsiębiorstwa. Istotność prowadzonych prac wynika również z wyzwania związanego z obliczaniem i raportowaniem emisyjności organizacji, produktów czy usług wynikających z dyrektywy CSRD. W Polsce, w ciągu najbliższych kilku lat, zmierzy się z tym wyzwaniem 3,5 tysiąca dużych, małych i średnich firm. Przedsiębiorstwa te zostaną objęte obowiązkowym raportowaniem zgodnie z Europejskimi Standardami Sprawozdawczości w zakresie Zrównoważonego Rozwoju (European Sustainability Reporting Standards, ESRS).

W IBPRS-PIB w 2023 r. przeprowadzono prace badawcze polegające na określeniu emisji gazów cieplarnianych dla branży młynarskiej w zakresie 1 i 2. Badania te pozwoliły na dokładne zrozumienie, jakie etapy produkcji najbardziej przyczyniają się do emisji GHG. Obecnie chcielibyśmy kontynuować prace badawcze rozszerzające analizy o zakres 3, zgodnie z protokołem GHG. Zakres 3 emisji gazów cieplarnianych obejmuje emisje pośrednie, które nie są bezpośrednio kontrolowane przez przedsiębiorstwo, ale wynikają z jego działalności. Konieczna jest dogłębna analiza łańcucha wartości np.: wytworzenia zakupionych surowców, transportu, dostawców, odbiorców, podróży służbowych

pracowników. Wszystkie te emisje są trudniejsze do monitorowania i kontrolowania przez firmę niż emisje w zakresie 1 (bezpośrednie) i zakresie 2 (pośrednie związane z zakupioną energią). Niemniej jednak, przedsiębiorstwa mogą wpływać na zakres 3 emisji, na przykład poprzez: współpracę z dostawcami w celu promowania bardziej zrównoważonych praktyk rolniczych, optymalizację logistyki transportowej, czy też wybór bardziej ekologicznych opakowań.

Przeprowadzenie tych badań umożliwi opracowanie całościowych wytycznych w zakresie emisji GHG dla krajowej produkcji młynarskiej (wybór dwóch obiektów badawczych). Obliczając i raportując emisje we wszystkich zakresach, firma ma możliwość całościowo przeanalizować szanse i ryzyka związane z jej łańcuchem wartości. Dodatkowo podjęcie działań związanych z ograniczeniem emisji w poszczególnych zakresach może przełożyć się na wymierne korzyści finansowe i środowiskowe umożliwiające racjonalne gospodarowanie zasobami.

2. Cel badania

Celem projektu jest zidentyfikowanie obszarów odpowiedzialnych za emisje gazów cieplarnianych (GHG) w działalności przedsiębiorstwa rolno-spożywczego w celu realizacji zaleceń zrównoważonego rozwoju krajowego przemysłu oraz opracowanie wytycznych z tym zakresie.

3. Zakres prac

W ramach zadania zostały przeprowadzone następujące działania:

- opracowanie koncepcji bazy danych do analizy emisji gazów cieplarnianych i zbieranie danych w celu przygotowania metodyki obliczeń - wybór dwóch przedsiębiorstw,
- analiza danych, określenie kategorii istotnych emisji. Opracowanie całościowych wytycznych w zakresie emisji GHG dla krajowej produkcji młynarskiej na przykładzie analizowanych zakładów.

4. Materiał badawczy

Produkcja zbóż jest jednym z kluczowych sektorów rolniczych w Polsce. W polskich regionach rolniczych uprawy zbóż zajmują około 74% całkowitej powierzchni. Ziarno zbóż stanowi niezwykle ważny surowiec roślinny o wysokich wartościach odżywczych. Zboże jest wykorzystywane do produkcji różnorodnych produktów spożywczych.

Wybrany obiekt badawczy były dwa młyny w Polsce, które charakteryzowały się produkcją następującego asortymentu: mąka pszenna, otręby paszowe i otręby spożywcze. Prowadzony był skup zboża na własne potrzeby produkcyjne. Analizowany proces produkcji w zakładzie obejmował kilka etapów. W młynie, elewator składał się z kosza rozładunkowego, czyszczalni i systemu transportu zboża do poszczególnych komór magazynowych. Następnie zboże było transportowane do czyszczenia, które prowadzone było na wialniach powietrzno-sitowych, suchym oddzielaczu kamieni, tryjerze i magnesach. Oczyszczone zboże było nawilżane, łuszczone i następnie przemielane przy pomocy urządzeń: mlewniki, odsiewacze, filtrocyklony, transport pneumatyczny i ślimaki. Po przemiale powstały głównie: mąki i otręby pszenne. Mąki były transportowane do komór składowych i następnie mieszane. Gotowe produkty były transportowane do komór wydawczych, później przechodziły przez punkty kontrolne, a następnie były pakowane.

Analiza dotyczyła głównie wybranego produktu, takiego jak mąka, bazując na kluczowych informacjach uzyskanych od współpracujących zakładów oraz z pomiarów linii produkcyjnych. Szczegółowo zbadano poszczególne etapy produkcji – od wyboru surowców, poprzez proces przetwarzania, aż po wytworzenie gotowego produktu. Zwrócono także uwagę na aspekty związane z transportem, obejmując rodzaje środków transportu, warunki przechowywania oraz łańcuch dostaw. W analizie danych skupiono się na identyfikacji obszarów, w których możliwa jest optymalizacja lub wprowadzenie usprawnień mających na celu zwiększenie efektywności procesów produkcji i logistyki. Zakres badań obejmował także analizę procesów technologicznych oraz diagramów dla jednostkowych operacji w cyklu produkcyjnym. Po szczegółowym opisanu technologii produkcji, zdefiniowano zakresy pomiarowe śladu węglowego (CF), jednostkę funkcjonalną oraz granice systemu pomiarowego. Wykonano także analizę bilansu materiałowego, badając zarówno wejścia, jak i wyjścia w określonych zakresach oraz w całym cyklu życia produktów. Opracowano metodologię obliczania śladu węglowego procesu, uwzględniając poszczególne elementy cyklu życia produktu. Ponadto, zaprojektowano system gromadzenia danych dotyczących m.in. emisji i produkcji. Na podstawie tych danych opracowano bazę, która umożliwia obliczanie emisji gazów cieplarnianych i śladu węglowego.

5. Metodyka szacowania śladu węglowego

Wyliczenie CF polega na oszacowaniu całkowitej emisji gazów cieplarnianych generowanych przez daną osobę, organizację, produkt czy działalność w określonym czasie. Szczegółowe zasady analizy śladu węglowego i sposoby obliczenia wartości CF są opisane

w odpowiednich dokumentach normatywnych. Analiza cyklu życia (LCA) jest narzędziem wykorzystywanym do określania śladu węglowego. Istnieje kilka metodologii do tego celu, które opierają się na analizie różnych źródeł emisji. Oto niektóre z głównych podejść:

- GHG Protocol stosowany do obliczania emisji gazów cieplarnianych, który dzieli emisje na trzy zakresy:
 - ✓ 1: emisje bezpośrednie, wynikające z działalności organizacji (np. spalanie paliwa).
 - ✓ 2: emisje pośrednie związane z zakupioną energią (np. prąd, ogrzewanie).
 - ✓ 3: inne emisje pośrednie związane z łańcuchem dostaw, transportem, podróżami służbowymi itp.
- ISO 14064: Norma międzynarodowa dotycząca raportowania emisji gazów cieplarnianych na poziomie organizacyjnym.

Obliczenie śladu węglowego w sektorze młynarskim wymaga szczegółowego podejścia, zgodnie z normami ISO. Kluczowe jest zastosowanie spójnej metodologii, co pozwala na porównywanie CF między różnymi zakładami i produktami. Określone są wymagania i wytyczne, w tym: zbieranie danych, alokacja, ocena wpływu na środowisko oraz interpretacja wyników. W przypadku sektora młynarskiego najbardziej odpowiednią metodą jest fizyczna alokacja, która polega na przypisywaniu wpływów środowiskowych poszczególnym produktom na podstawie ich wartości (np. w jednostce masy lub objętości). Zastosowanie norm oraz metody fizycznej alokacji zapewnia dokładne i porównywalne wyniki, co jest kluczowe dla identyfikacji możliwości optymalizacji i redukcji emisji GHG. W analizie jednostkę funkcjonalną stanowi 1 kg CO_{2eq} na kilogram mąki. Wartość śladu węglowego (CF) oblicza się korzystając ze wzorów zawartych w tabeli 1. W granicach analizy ujęto następujące obszary:

- transport surowca: przewóz pszenicy do młyna,
- przetwarzanie w młynie: proces mielenia pszenicy na mąkę,
- dostawę do klienta: transport mąki do punktów sprzedaży lub produkcji chleba,
- wytworzenie zakupionych surowców,
- podróże służbowe pracowników.

Tabela 1. Wzory do określenia śladu węglowego

Wartość śladu węglowego (CF)
podaje się w ekwiwalentnej ilości (CO _{2-e})
$CO_{2-e} = GHG \cdot GWP_{GHG}$
<i>CO_{2-e}</i> – ekwiwalentna wielkość emisji wyrażona w kg (lub innych jednostkach masy) CO₂, <i>GHG</i> – wielkość emisji danego gazu cieplarnianego wyrażona w kg (lub innych jednostkach masy), <i>GWP_{GHG}</i> – wartość GWP (<i>Global Warming Potential</i>) danego gazu cieplarnianego (kg CO_{2-e}/kg GHG)
Ślad węglowy CF produktu, procesu, technologii
jest sumą wszystkich emisji bezpośrednich i pośrednich, jake zostały zidentyfikowane w całym cyklu i zakresie analizy
$CF = \sum_{i=1}^n (CO_{2-e})_i + \sum_{j=1}^m (CO_{2-e})_j$
<i>CF</i> - ślad węglowy produktu [kg CO_{2-e}/kg produktu] <i>(CO_{2-e})_i</i> – wielkość emisji bezpośredniej z <i>i</i>-tego źródła [kg CO_{2-e}/kg produktu], <i>(CO_{2-e})_j</i> – wielkość emisji pośredniej z <i>j</i>-tego źródła [kg CO_{2-e}/kg produktu]

W analizie wykorzystano wskaźniki konwersji nośników energii:

- <https://www.gov.uk/government/publications/greenhouse-gas-reporting-conversion-factors-2023>
- KOBiZE, 2023.

6. Wyniki badań i analiz GHG oraz CF produkcji mąki (zakład 1 i 2)

Analizę przeprowadzono na podstawie informacji otrzymanych od zleceniodawcy. Po przeanalizowaniu procesów technologicznych, przeprowadzono ocenę emisji gazów cieplarnianych związanych z produkcją i transportem w zakładach 1 i 2. Skoncentrowano się głównie na produkcji i zużyciu nośników energetycznych w celu określenia śladu węglowego. Dane dotyczące produkcji i zużycia nośników energetycznych zostały zgromadzone w bazie danych dla 2023 roku.

Tabela 2. Emisja GHG w zakresie 1 i 2 związana ze zużyciem nośników energetycznych dla zakładu 1 za 2023 rok

Lp.	Miesiąc	Energia elektryczna		Olej napędowy	
		Emisja	Udział	Emisja	Udział
		kg CO _{2eq}	%	kg CO _{2eq}	%
1	Styczeń	132 398	81,24	24 918	15,29
2	Luty	176 870	88,58	19 916	9,97
3	Marzec	215 678	87,97	26 639	10,87
4	Kwiecień	133 188	80,28	29 642	17,87
5	Maj	183 463	85,46	29 829	13,89
6	Czerwiec	106 289	79,73	26 016	19,51
7	Lipiec	76 599	69,52	32 289	29,31
8	Sierpień	120 061	79,47	29 701	19,66
9	Wrzesień	154 961	86,32	23 441	13,06
10	Październik	168 409	82,18	34 579	16,87
11	Listopad	170 803	83,56	29 555	14,46
12	Grudzień	131 668	80,24	26 568	16,19
Razem		1 770 388	82,88	333 093	15,59

Lp.	Miesiąc	LPG		Gaz ziemny		Suma emisji
		Emisja	Udział	Emisja	Udział	
		kg CO _{2eq}	%	kg CO _{2eq}	%	kg CO _{2eq}
1	Styczeń	1 455,0	0,89	4 206,5	2,58	162 978
2	Luty	873,0	0,44	2 019,6	1,01	199 679
3	Marzec	1 552,0	0,63	1 313,8	0,54	245 184
4	Kwiecień	1 261,0	0,76	1 809,5	1,09	165 900
5	Maj	873,0	0,41	520,2	0,24	214 685
6	Czerwiec	873,0	0,65	138,7	0,10	133 317
7	Lipiec	1 164,0	1,06	128,5	0,12	110 181
8	Sierpień	1 164,0	0,77	157,1	0,10	151 083
9	Wrzesień	1 002,3	0,56	112,2	0,06	179 516
10	Październik	873,0	0,43	1 077,1	0,53	204 938
11	Listopad	1 261,0	0,62	2 786,6	1,36	204 406
12	Grudzień	1 584,3	0,97	4 273,8	2,60	164 094
Razem		13 935,5	0,65	18 543,60	0,87	2 135 960

Na podstawie danych zużycia nośników energetycznych wyliczono emisję GHG w zakresie 1 i 2 oraz określono udział procentowy poszczególnych źródeł (tabele 2 i 3) dla analizowanych zakładów. Uwzględniając otrzymane wyniki wyznaczono ślad węglowy dla poszczególnych miesięcy w analizowanym roku w zakresie 1 i 2. Określony CF produkcji mąki w odniesieniu do masy jednostkowej wynosił: dla zakładu 1: 0,028 - 0,046 kg CO_{2eq}/kg, średni CF 0,040 kg CO_{2eq}/kg oraz dla zakładu 2: 0,0370 - 0,0409 kg CO_{2eq}/kg, a średni CF 0,0382 kg CO_{2eq}/kg. Stwierdzono, że istnieje zależność między śladem węglowym produkcji mąki od pory roku. Średnie emisje GHG związane z produkcją pochodziły głównie z pośrednich emisji (zużycie energii elektrycznej) i stanowiły: dla zakładu 1: 82,88% oraz 95,60% dla zakładu 2 całkowitych emisji. Emisje GHG związane z transportem (zużycie oleju napędowego) wynosiły średnio: dla zakładu 1: 15,59% oraz dla zakładu 2: 3,43%.

Tabela 3. Emisja GHG w zakresie 1 i 2 związana ze zużyciem nośników energetycznych dla zakładu 2 za 2023 rok

Lp.	Miesiąc	Energia elektryczna		Olej napędowy		
		Emisja	Udział	Emisja	Udział	
		kg CO _{2eq}	%	kg CO _{2eq}	%	
1	Styczeń	412 623	94,16	16 581	3,78	
2	Luty	354 442	92,80	17 339	4,54	
3	Marzec	447 417	95,88	16 995	3,64	
4	Kwiecień	361 940	93,32	16 257	4,19	
5	Maj	406 731	95,73	16 373	3,85	
6	Czerwiec	445 634	97,03	13 061	2,84	
7	Lipiec	479 060	96,25	18 164	3,65	
8	Sierpień	529 091	96,96	15 896	2,91	
9	Wrzesień	464 720	97,27	12 617	2,64	
10	Październik	497 386	96,39	17 301	3,35	
11	Listopad	450 901	95,63	14 282	3,03	
12	Grudzień	413 852	94,33	14 265	3,25	
Razem		5 263 797	95,60	189 131	3,43	
Lp.	Miesiąc	LPG		Gaz ziemny		Suma emisji kg CO _{2eq}
		Emisja	Udział	Emisja	Udział	
		kg CO _{2eq}	%	kg CO _{2eq}	%	
1	Styczeń	485,0	0,11	8527,2	1,95	438 216,4
2	Luty	291,0	0,08	9887,9	2,59	381 960,5
3	Marzec	388,0	0,08	1825,8	0,39	466 625,8
4	Kwiecień	420,3	0,11	9226,9	2,38	387 844,1
5	Maj	323,3	0,08	1438,2	0,34	424 865,1
6	Czerwiec	291,0	0,06	273,4	0,06	459 259,1
7	Lipiec	323,3	0,06	197,9	0,04	497 744,8
8	Sierpień	420,3	0,08	273,4	0,05	545 681,2
9	Wrzesień	258,7	0,05	165,2	0,03	477 760,8
10	Październik	323,3	0,06	997,6	0,19	516 007,7
11	Listopad	420,3	0,09	5889,5	1,25	471 492,3
12	Grudzień	549,7	0,13	10055,2	2,29	438 722,0
Razem		4494,3	0,08	48 758,04	0,89	5 506 179,9

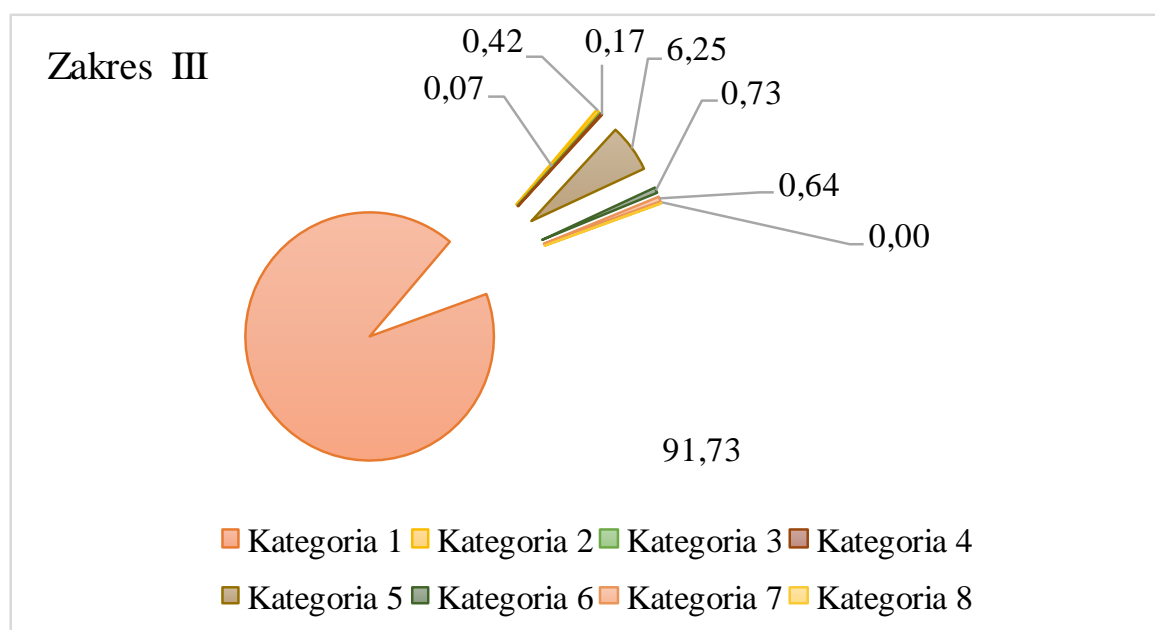
W zakresie 3 analizie powinny być poddane obszary 15 kategorii ale stwierdzono, że w przypadku badanych obiektów istotne jest 8 z nich. W zakresie 3 w wyliczeniach oparto się na wskaźnikach emisyjności, w zależności od kategorii. Badania przeprowadzono dla okresu raportowego od stycznia do grudnia 2023, na podstawie danych możliwych do uzyskania od przedsiębiorcy i jego dostawców. Uwzględniając zakres 3 związany z pozostałymi działalnościami przedsiębiorstwa m.in. zakupy surowców lub półproduktów, zagospodarowania odpadów, transport surowców oraz produktów, podróże służbowe pracowników, użytkowanie produktów przez końcowych użytkowników, itp.

Wstępna analiza zakresu 3 wymaga stałej walidacji wyników, aby zapewnić jej zgodność z dynamicznie zmieniającymi się wymaganiami. Kluczowe jest również zaangażowanie wszystkich uczestników łańcucha dostaw, począwszy od dostawców surowców, przez producentów, aż po dystrybutorów produktów i detalistów.

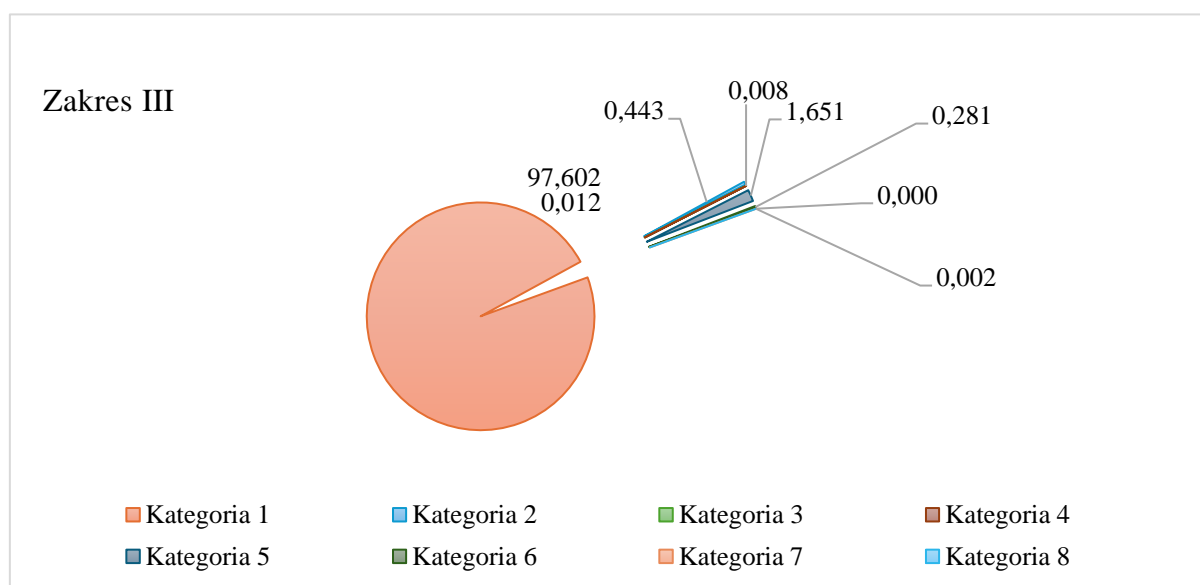
Tabela 4. Emisje GHG wyznaczone w zakresie 3 dla zakładów 1 i 2 w 2023 roku

	Emisja GHG zakres 3 [kg CO _{2eq}]	
	Zakład 1	Zakład 2
I. Emisje związane z wytworzeniem zakupionych surowców i półproduktów		
opakowania papierowe	109,08	11,94
opakowania - folia	24,63	1,28
materiały biurowe	400,24	801,80
surowiec mąka jęczmienna - do produkcji mąk specjalnych	12 600	0
zboża	23 605 318,8	71 963 977,40
materiały sanitarne	6 262,15	5 280,83
palety drewniane (używane)	288,00	0
surowiec kwas askorbinowy - dodawany w momencie przygotowania mąki do wysyłki	66 250,00	66 250,00
SUMA EMISJI GHG KAT. I	23 691 252,89	72 036 323,25
II. Emisje związane z transportem zakupionych surowców, półproduktów		
transport opakowań	4 667,14	0
transport folia	1 153,78	0
transport materiałów biurowych	394,35	1 607,30
transport surowców mąka jęczmienna	2 063,95	0
transport zboża	97 749,89	322 778,65
transport materiałów sanitarnych	2 473,35	2 761,26
transport palet, opakowania	1,69	0
transport kwasu askorbinowego	537,98	0
SUMA EMISJI GHG KAT. II	109 042,14	327 147,21
III. Emisje związane z zagospodarowaniem wytworzonych odpadów		
wyłoki , osady inne odpady	1,05	2,11
opakowania z papieru i tektury	5,39	2,95
opakowania z tworzyw sztucznych	3,70	2,40
żelazo i stal	17 028,20	8 918,00
SUMA EMISJI GHG KAT. III	17 038,34	8 925,46
IV. Emisje związane z podróżami służbowymi pracowników		
podróże służbowe	29835,46	3262,60
handlowiec	11330,72	0
samochód firmowy załatwianie spraw firmowych – m.in. drobne zakupy, dojazdy do urzędów	1536,34	2589,59
podróże służbowe pomiędzy zakładami	434,96	0
SUMA EMISJI GHG KAT. IV	43 137,49	5852,19
V. Emisje związane z transportem sprzedawanych produktów		
transport mąki w cysternach	1 249 791,93	963 809,21
transport otrąb luzem	131 289,03	254 728,30
transport mąki w workach	232 504,50	0
SUMA EMISJI GHG KAT. V	1 613 585,46	1 218 537,51
VI. Emisje związane z dojazdem pracowników do pracy.		
dojazd rowerem	0	0
dojazd samochodem	188 165,21	207 522,56
SUMA EMISJI GHG KAT. VI	188 165,21	207 522,56
VII. Emisje związane z dobrami kapitałowymi zakupionymi przez firmę		
samochód osobowy	51000,00	0
samochód ciężarowy	104400,00	0
wózek widłowy	10000,00	0
SUMA EMISJI GHG KAT. VII	165400,00	0
VIII. Emisje związane z transportem, przesyłem paliw, energii, straty przesyłowe		
transport oleju napędowego	688,55	1 657,59
SUMA EMISJI GHG KAT. VIII	688,55	1 657,59
CAŁKOWITA SUMA EMISJI GHG	25 828 310	73 805 965,76

Z analizy wynika (tabela 4), że całkowita emisja w zakresie 3 wyniosła: dla zakładu 1: niemal 26 tysięcy ton CO_{2eq} oraz dla zakładu 2: blisko 74 tysięcy ton CO_{2eq}. Główny udział w emisji związanej z zakresem 3 (rys. 1 i 2) ma kategoria I czyli emisje związane z wytworzeniem zakupionych surowców i półproduktów i stanowi: dla zakładu 1 około 92% oraz dla zakładu 2: 98% całości emisji, a następnie kategoria V czyli emisje związane z transportem sprzedawanych produktów: dla zakładu 1 ponad 6% oraz dla zakładu 2: 2%; pozostałe kategorie są mało istotne i stanowią ułamki procenta całości emisji w omawianym zakresie.

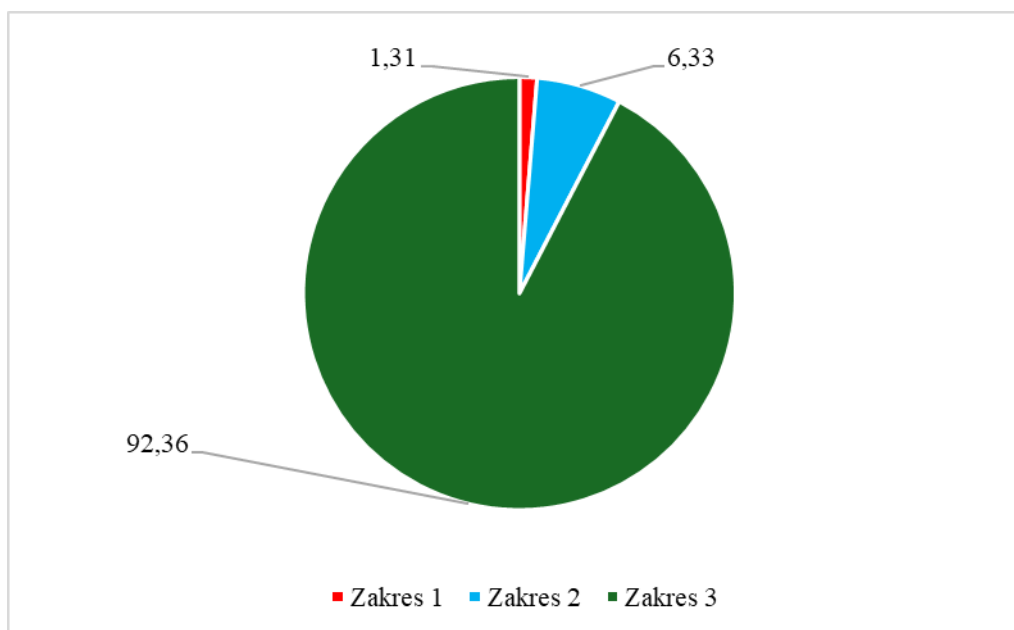

Rys. 1. Udział poszczególnych analizowanych kategorii w emisji w zakresie 3 dla zakładu 1

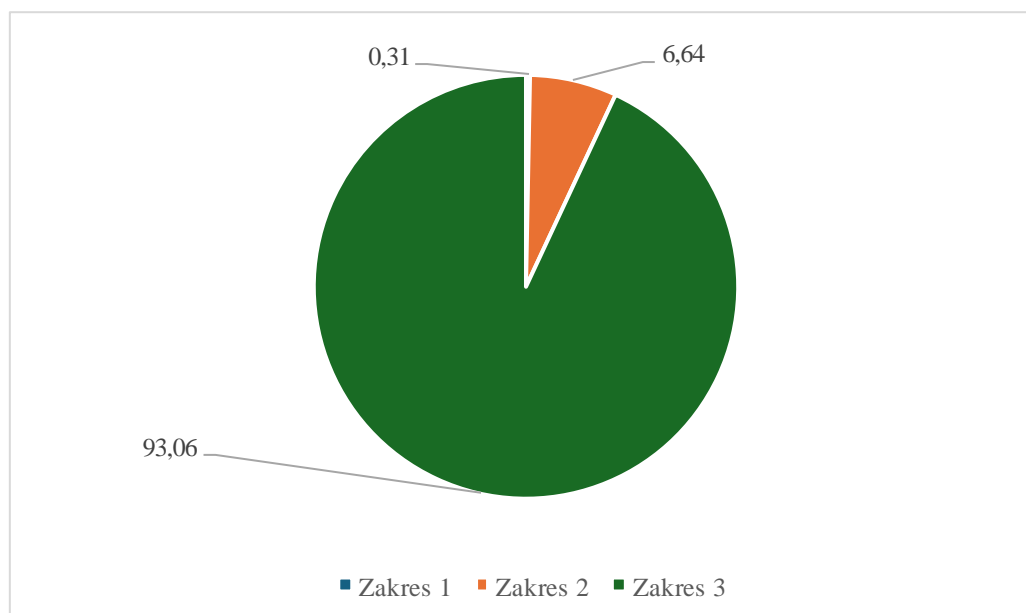

Rys. 2. Udział poszczególnych analizowanych kategorii w emisji w zakresie 3 dla zakładu 2

Wszystkie te dane niezbędne do spełnienia wymogów raportowania w ramach przepisów, a także innych regulacji dotyczących przejrzystości powinny być zbierane, analizowane i regularnie aktualizowane.

Rys. 3. Udziały wszystkich zakresów 1, 2 i 3 w emisji całkowitej dla zakładu 1

Rys. 4. Udziały wszystkich zakresów 1, 2 i 3 w emisji całkowitej dla zakładu 2

Z analizy wykresów przedstawionych na rysunkach 3 i 4 wynika, że największy udział w emisji całkowitej stanowi zakres 3: dla zakładu 1: ponad 92% oraz dla zakładu 2: ponad 93%, natomiast z tabeli 4 wynika, że w zakresie tym jest to głównie emisja związana z produkcją surowców, a w szczególności zboża.

Szczegółowy udział zakresu 3 wraz z wyszczególnieniem emisji FLAG i non-FLAG przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5. Udziały kategorii emisji GHG wyznaczone w zakresie 3 dla zakładu w 2023 roku

Emisje zakres 3	Zakład 1		Zakład 2	
	Udział procentowy	Udział FLAG z kategorii	Udział procentowy	Udział FLAG z kategorii
Kategoria 1	91,726 %	99,6%	97,6 %	99,9%
Kategoria 2	0,422 %	0 %	0,4 %	0 %
Kategoria 3	0,066 %	0 %	0 %	0 %
Kategoria 4	0,167 %	0 %	0 %	0 %
Kategoria 5	6,247 %	0 %	1,7 %	0 %
Kategoria 6	0,729 %	0 %	0,3 %	0 %
Kategoria 7	0,640 %	0 %	0 %	0 %
Kategoria 8	0,003 %	0 %	0 %	0 %

7. Podsumowanie i wnioski

Na podstawie przeprowadzonej analizy emisyjności gazów cieplarnianych, według uzyskanych danych dotyczących produkcji oraz przyjętej metodologii wyznaczania śladu węglowego w zakładzie 1 stwierdzono, że sumaryczna emisja GHG w zakresach 1, 2 i 3, podczas wyprodukowania mąki wyniosła 25,8 miliona kg CO_{2eq}, natomiast w zakładzie 2: 73,8 miliona kg CO_{2eq} (w zakresie od pozyskania surowców do produktu końcowego - „cradle to gate”) za analizowany rok (2023).

Przeprowadzona analiza działalności w zakładach produkujących mąkę pozwoliła na wskazanie emisji gazów cieplarnianych w wyszczególnionych zakresach oraz wyznaczenie śladu węglowego w poszczególnych miesiący w analizowanym roku. Całkowita emisja GHG w zakresie 1 i 2 wyniosła: w zakładzie 1 ponad 2 miliony kg CO_{2eq} oraz 5,5 miliona kg CO_{2eq} w zakładzie 2. Największy udział (82,88% w zakładzie 1 oraz 95,6% w zakładzie 2) miały emisje pośrednie (zidentyfikowane w zakresie 2) pochodzące głównie z zużycia energii elektrycznej, natomiast emisje bezpośrednie (zakres 1), związane z transportem, stanowiły 15,59% w zakładzie 1 oraz 3,4% w zakładzie 2 całkowitych emisji. Wyznaczony CF produkcji mąki (GHG emisje z zakresu 1 i 2) wynosił średnio 0,040 kg CO_{2eq}/kg w zakładzie 1 oraz 0,0382 kg CO_{2eq}/kg w zakładzie 2.

Rozszerzona analiza emisji GHG o zakres 3 pozwoliła na inne spojrzenie na strukturę odpowiedzialności emisji. Emisje z zakresu 3, związane z łańcuchem wartości, stanowiły

największy udział w całkowitych emisjach i wynosiły około 92% (zakład 1) oraz 93% (zakład 2), a zakres 1 i 2 tylko 8% (zakład 1) oraz 7% (zakład 2). **Po uwzględnieniu emisji GHG we wszystkich trzech zakresach (1, 2 i 3) ślad węglowy wynosił 0,52 kg CO_{2eq}/kg (zakład 1) oraz 0,51 kg CO_{2eq}/kg (zakład 2).** W zakresie 3, największy udział stanowiły emisje z kategorii 1 (92% w zakładzie 1 oraz 98% w zakładzie 2) związane z uprawą zbóż i kategorii 5 (6% w zakładzie 1 oraz 2% w zakładzie 2) z transportem sprzedawanych produktów. Najmniejszy wpływ wywierają emisje z kategorii 3 związane z zagospodarowaniem wytworzonych odpadów.

8. Opracowanie wytycznych do analizy GHG

W analizie emisji GHG zakresu 1 uwzględnić należy:

- bezpośrednie emisje będące wynikiem, m.in. spalania paliw i przetwórczych oraz naturalnych procesów.

W analizie emisji GHG zakresu 2 uwzględnić należy:

- pośrednie emisje będące konsekwencją wykorzystania w procesie produkcji wytworzenia mediów energetycznych (prąd elektryczny, ciepło).

W analizie emisji GHG zakresu 3 uwzględnić należy:

- pośrednie emisje będące konsekwencją różnych źródeł według 15 kategorii umieszczonych w tabeli 6.

Tabela 6. Źródła i charakterystyka emisji gazów cieplarnianych z zakresie 3 według kategorii

Kategoria	Źródło	Charakterystyka emisji
1	Zakupione towary i usługi	Emisje wynikające z wydobycia, produkcji i transportu towarów i usług zakupionych przez firmę, na przykład surowce do produkcji, takie jak metale lub chemikalia, produkcja towarów zakupionych do sprzedaży w sklepach, materiały biurowe, na przykład papier, usługi IT, na przykład zewnętrzne centra danych.
2	Dobra kapitałowe	Wszystkie emisje Upstream z produkcji dóbr kapitałowych zakupionych przez firmę w roku, dla którego liczony jest ślad węglowy. Przykłady dóbr kapitałowych obejmują sprzęt, maszyny, budynki, urządzenia i pojazdy.
3	Emisje związane z energią i paliwami nieujęte w zakresach 1 i 2	Na przykład emisje od studni do zbiornika zakupionych paliw, energii elektrycznej, straty przesyłowe i dystrybucyjne.
4	Upstream – transport i dystrybucja	Transport i dystrybucja produktów zakupionych przez firmę liczącą ślad węglowy między dostawcami Tier 1, a jej zakładami w pojazdach lub obiektach, które nie są własnością firmy ani nie są kontrolowane przez firmę.
5	Odpady powstałe w wyniku działalności	Utylizacja i przetwarzanie odpadów w ciągu raportowanego okresu w obiektach, które nie są własnością firmy raportującej i nie są przez nią kontrolowane.

Opracowanie wytycznych do identyfikacji emisji GHG w przedsiębiorstwie w celu realizacji zrównoważonego rozwoju krajowego przemysłu rolno-spożywczego

6	Podróże służbowe	Transport pracowników związany z działalnością biznesową w ciągu raportowanego okresu w pojazdach, które nie są własnością firmy raportującej lub nie są przez nią zarządzane.
7	Dojazdy pracowników do pracy	Transport pracowników między ich domami, a miejscem pracy w ciągu roku sprawozdawczego w pojazdach, które nie są własnością firmy raportującej lub nie są przez nią obsługiwane.
8	Upstream – wynajęte aktywa	Emisje związane z obsługą aktywów wynajętych przez spółkę sprawozdawczą (jako najemca) w roku sprawozdawczym i nieobjęte Zakresami 1 i 2.
9	Downstream – transport i dystrybucja	Transport i dystrybucja sprzedawanych produktów w pojazdach lub obiektach niebędących własnością firmy lub niekontrolowanych przez firmę.
10	Przetwarzanie sprzedanych produktów	Dotyczy emisji z przetwarzania produktów pośrednich przez inne firmy, na przykład produktów chemicznych, produktów od dostawców motoryzacyjnych.
11	Użytkowanie sprzedanych produktów	Całkowite przewidywane emisje w całym okresie użytkowania wszystkich produktów sprzedanych w roku sprawozdawczym. Na przykład produkty wykorzystujące energię lub emitujące gazy cieplarniane przy ich użyciu (urządzenia elektryczne, samochody, maszyny przemysłowe).
12	Postępowanie ze sprzedanymi produktami po zakończeniu ich użytkowania	Emisje związane z usuwaniem i przetwarzaniem odpadów z produktów sprzedawanych przez firmę po zakończeniu ich okresu użytkowania.
13	Downstream – wynajęte aktywa	Obsługa aktywów należących do firmy sprawozdającej (jako wynajmującego) i wynajmowanych innym podmiotom w roku sprawozdawczym, nieujęte w Zakresach 1 i 2. Zużycie energii w wynajmowanych budynkach i maszynach, w tym: wynajmowanych pojazdach, wynajmowanych budynkach biurowych i zakładach produkcyjnych.
14	Franczyzy	Emisje franczyzobiorców z Zakresów 1 i 2 (na przykład zużycie energii przez restauracje w systemie franczyzowym).
15	Inwestycje	Działalność inwestycyjna (w tym inwestycje kapitałowe i długoterminowe oraz finansowanie projektów w roku sprawozdawczym, nieobjęte Zakresami 1 lub 2), na przykład bezpośrednie i pośrednie zużycie energii przez inwestycje w inne spółki, joint venture, udzielone pożyczki korporacyjne. Dotyczy głównie prywatnych instytucji finansowych (na przykład banków), ale także publicznych instytucji finansowych.

**INSTYTUT BIOTECHNOLOGII
PRZEMYSŁU ROLNO-SPOŻYWCZEGO
im. prof. Wacława Dąbrowskiego
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY**

**ZAKŁAD TECHNOLOGII
I TECHNIKI CHŁODNICTWA**

**Al. Marszałka J. Piłsudskiego 84
92-202 Łódź**

tel. (+48) 42 674 64 14

magdalena.jedrzejewska@ibprs.pl